

Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»
Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Голова приймальної комісії
Андрій КРАСНОЖОН

01 квітня 2025 року

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ЗАЛІКУ З
ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ (АНГЛІЙСЬКА МОВА)
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНІМ СТУПЕНЕМ «МАГІСТР»
(денної та заочної форм навчання)**

Спеціальність: В11 Філологія

Спеціалізація: В11.041 – германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Одеса – 2025 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розрахована на вступників до факультету іноземних мов Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за освітнім ступенем «магістр» зі спеціальності В11 Філологія.

Вступники на освітній ступінь «магістр» повинні мати рівень мовленнєвої компетенції та науково-практичної лінгвістичної компетенції у межах освітніх ступенів «бакалавр» і «спеціаліст», що відповідає Європейському стандарту з володіння іноземною мовою – рівню B2 (незалежний користувач).

Форма вступних випробувань – співбесіда. Контрольні завдання складаються з трьох комплексів:

I Комплекс – теоретичні аспекти з питань перекладознавства і лексико-граматичної побудови англійської мови;

II Комплекс – висловлювання своєї думки англійською мовою стосовно проблемних ситуацій;

III Комплекс – анотований переклад прочитаного англомовного тексту українською мовою в письмовій формі.

Тестування проводиться державною та іноземною мовами з метою перевірки теоретичних знань і визначення рівня сформованості іншомовної як комунікативної, так і наукової лінгвістичної компетенції вступників за шкалою і критеріями, які подані в Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти і рекомендовані Міністерством освіти і науки України №14/18.2-481 від 02.03.2005.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Метою співбесіди з теорії і практики перекладу з англійської мови для вступу на навчання за освітнім ступенем «магістр» зі спеціальності В11 Філологія (денної та заочної форм навчання) є виявлення готовності і можливості того, хто вступає, засвоїти обрану програму з підготовки магістрів.

До **основних завдань** вступного випробування (співбесіди) з теорії і практики перекладу з англійської мови для вступу на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» вищезазначеної спеціальності можна віднести такі:

- перевірити рівень знань претендентів на вступ до навчання за програмою з підготовки магістрів в галузі філології і перекладознавства;
- визначити здібності претендентів до науково-дослідницької діяльності;
- виявити галузі їхніх наукових інтересів;
- виявити здатності претендентів до різноманітних видів аналізу конкретного мовного матеріалу.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ СТУПЕНЕМ «МАГІСТР» СПЕЦІАЛЬНОСТІ В11 ФІЛОЛОГІЯ

Абітурієнти, які вступають на навчання за освітнім ступенем «магістр» спеціальності В11 Філологія ОПП «Переклад (перша-англійська, друга-німецька)» повинні **знати**:

- сутність мови як суспільного явища, її зв'язок з мисленням, культурою і суспільним розвитком народу; принциповий зв'язок мови і світу; походження та розвиток мови, її рівні; основні одиниці мови і мовлення;
- особливості лексико-граматичного, фонетичного складу англійської мови та лінгвістичні засоби відтворення тексту оригіналу мовою перекладу в межах мовної пари «англійська ↔ українська»;
- закономірності використання активної лексики, морфолого-синтаксичних структур та фонетичних механізмів англійської мови на практиці;
- лінгвокраїнознавчі та культурологічні аспекти країни, мова якої вивчається, у порівнянні з лінгвокраїнознавчими та культурологічними аспектами рідної країни;
- особливості комунікативної поведінки співрозмовників залежно від комунікативної ситуації, індивідуальних характеристик учасників комунікації тощо.
- функціональні властивості мови;
- особливості лексичної системи і закономірності функціонування одиниць номінації сучасної англійської мови;
- природу граматичних явищ і граматичних процесів у синхронії та діяхронії.

У ході вступного випробування абітурієнти демонструють загальні **вміння**:

- застосовувати набутий теоретичний матеріал з іноземної мови на практиці;
- обирати раціональний спосіб виконання завдання та оцінювати результати власної практичної діяльності;

- аналізувати запропонований лінгвістичний матеріал і використовувати адекватні мовні засоби та перекладацький інструментарій під час відтворення тексту оригіналу мовою перекладу в межах мовної пари «англійська ↔ українська»;

- демонструвати розуміння на рівні аналізу властивостей мовних явищ;
- застосовувати додаткову інформацію для реалізації поставлених перед ним завдань.

Оцінюються вміння і навички в таких **видах мовленнєвої діяльності**:

Аудіювання

- розуміти загальний зміст почутої інформації, що за темою пов'язані з навчанням та спеціальністю.

Говоріння

- Монологічне мовлення

- продукувати чіткий монолог з кола запропонованих тем.

Читання

- розуміти автентичні тексти, пов'язані з навчанням та спеціальністю, з підручників і адаптованих автентичних джерел.

Письмо

- писати зрозумілі, деталізовані та скорочені відповіді на запитання, пов'язані з навчанням та спеціальністю.

Писемний переклад

- адекватно сприймати загальний зміст прочитаного автентичного тексту і відтворювати його в скороченій формі (реферований і / анотований переклад).

3. ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ:

І КОМПЛЕКС

I. Лексична підсистема мови (Lexical subsystem of language)

- Термінологія і терміносистеми. Фразеологія. Етимологія. Лексикографія, типи словників.

Terminology and systems of terms. Phraseology. Etymology. Lexicography: types of dictionaries.

- Слово як основна одиниця мови. Словотвір і словозміна. Лексичне та граматичне значення.

The word as the main part of speech. Word building and derivation. Lexical and grammatical meaning.

- Система значень слова. Моносемія. Полісемія. Типи лексичних значень слова: конотативне та денотативне значення, їх призначення у процесі спілкування.

System of the word meaning. Monosemy. Polysemy. Types of lexical meanings of the word: denotative, connotative, their function in the process of communication.

- Основні типи словотвору (морфологічний, синтаксичний, морфолого-синтаксичний) та їх різновиди.

Main types of word-building (morphological, syntactical, morphological and syntactical) and their varieties.

- Системні відношення в лексиці. Активна і пасивна лексика. Соціально-територіальна диференціація лексики: загальноновживана лексика та лексика обмеженого вживання (діалектизми, професіоналізми, жаргонізми / сленг, арготизми, терміни, спеціальні слова). Класифікація жаргону / сленгу.

Systemic relations within lexicon. Active and passive lexical units. Social and territorial differentiation of lexicon: common vocabulary and specific vocabulary (dialecticism, professionalism, jargonism / slang, argot, terms, special words). Classification of jargon and slang.

- Диференціація лексики за функціональними стилями. Нейтральна та типова лексика для різних функціональних стилів. Емоційно забарвлена лексика.

Differentiation of vocabulary according to functional styles. Neutral and typical lexicon within certain functional styles. Emotionally-marked lexicon.

- Хронологічний розподіл словникового складу мови: неологізми, історизми, архаїзми.

Chronological differentiation of the vocabulary: neologisms, historicism, archaisms.

- Фразеологія та ідіоматика. Категоріальні ознаки фразеологізмів та ідіом.

Phraseology and idiomatology. Categorical signs of phraseologisms and idioms.

II. Граматичний лад мови (Grammatical subsystem of language)

- Морфологія. Членування слова (морфемний і словотворчий аналіз).

Морфологічна структура слова. Види морфем. Основні морфологічні процеси.

Morphology. Word segmentation (morphemic and word-formation analysis).

Morphological structure of the word. Types of morphemes. Basic morphological processes.

- Словотворчі та словозмінні афікси. Складні слова. Скорочення.

Word-formation and derivation affixes. Compound words. Abbreviations.

- Граматичні форми (синтетичні та аналітичні) та граматичні значення. Типи граматичних значень слова та засоби їх вираження.

Grammatical forms (synthetic and analytic) and grammatical meanings. Types of grammatical meanings of a word and means of their expression.

- Типи синтаксичних зв'язків у словосполученні.

Types of syntactic connection in a word combination.

- Речення. Основні риси речення. Класифікація речень за метою висловлювання.

Sentences. Basic features of the sentence. Classification of sentences according to the communicative function.

- Структурно-граматичний поділ речення: члени речення. Актуальне членування речення. Структурні типи речень.

Structural and grammatical segmentation of sentences: members (parts) of the sentence. Actual sentence segmentation. Structural types of sentences.

- Частини мови. Характеристика іменника. Лексико-граматичні підкласи іменників. Категорія числа. Категорія відмінка. Гендерні відмінності англійського іменника.

Parts of Speech. Characteristics of the Noun. Lexical and Grammatical Subclasses of Nouns. The category of Number. The Category of Case. Gender Distinctions of the English Noun.

- Частини мови. Характеристика дієслова. Лексико-граматичні підкласи дієслів. Категорія часу. Категорія аспекту. Категорія часового співвідношення. Категорія стану. Категорія способу. Категорії особи та числа.

Parts of Speech. Characteristics of the Verb. Lexical and grammatical Subclasses of the Verbs. The Category of Tense. The Category of Aspect. The Category of Time Correlation. The Category of Voice. The Category of Mood. The Categories of Person and Number.

- Дієслівні форми (загальна характеристика, інфінітив, герундій, дієприкметник). Non-finite Forms of the Verb (General Characteristic. The Infinitive. The Gerund. The Participle).

- Частини мови. Займенник. Характеристика займенника. Лексичні та граматичні підкласи займенників.

Parts of Speech. The Pronoun. Characteristics of the Pronoun. Lexical and Grammatical Subclasses of Pronouns.

- Частини мови. Прикметник. Характеристика прикметника. Лексичні та граматичні підкласи прикметників. Категорія порівняння. Субстантивація прикметників.

Parts of Speech. The Adjective. Characteristics of the Adjective. Lexical and Grammatical Subclasses of Adjectives. The Category of Comparison. Substantiation of Adjectives.

- Частини мови. Прислівник. Характеристики прислівника. Лексичні та граматичні підкласи прислівників. Категорія порівняння.

Parts of Speech. The Adverb. Characteristics of the Adverb. Lexical and Grammatical Subclasses of Adverbs. The Category of Comparison.

III. Перекладознавчі аспекти (Translation-targeted aspects)

- Основні класифікації перекладів. Жанрово-стилістична класифікація перекладів. Психолінгвістична класифікація перекладів.

Basic classifications of translation. Genre-stylistic classification of translation. Psycholinguistic classification of translation.

- Переклад як засіб забезпечення міжмовної комунікації. Комунікативна рівноцінність повідомлень, що передаються та сприймаються. Переклад як вид мовного посередництва. Комунікативна схема перекладу.

Translation as a means facilitating inter-lingual communication. Communicative equivalence of transmitted and perceived messages. Translation as a type of language mediation. Communicative scheme of translation.

- Перекладацькі стратегії. Поняття перекладацької стратегії. Передперекладацький аналіз тексту. Аналітичний варіативний пошук. Аналіз результатів перекладу.

Translation strategies. The concept of translation strategy. Pre-translation text analysis. Analytical variable search. Analysis of translation results.

- Лексичні труднощі перекладу: проблема відтворення міжмовних омонімів (псевдоінтернаціоналізмів); пошуку перекладних відповідностей міжгалузевих і внутрішньогалузевих термінів-омонімів, лінгвоетнічних лексичних одиниць (реалій) та неологізмів, фразеологічних зворотів; розшифрування аббревіатур і скорочень засобами мови перекладу тощо.

Lexical difficulties of translation: the problem connected with the reproduction of inter-lingual homonyms (pseudo-internationalisms); search of translation correspondences between cross-sectoral and intra-sectoral terms-homonyms, linguistic and ethnic units (realities) and neologisms, phraseological units; decipherment of abbreviations and shortenings by means of the target language, etc.

- Граматичні проблеми перекладу дієслівних форм і складних синтаксичних конструкцій з англійської мови українською: способи відтворення англомовних іменникових атрибутивних словосполучень, (абсолютних) герундіальних, інфінітивних та дієприкметникових зворотів засобами української мови.

Grammatical problems of the translation from English into Ukrainian connected with the verbal forms and complex syntactic constructions: ways of reproducing the English Nominative-with-the-Attributive constructions, (absolute) Gerundial, Infinitive and Participial constructions by means of the Ukrainian language.

II КОМПЛЕКС

Висловити свою думку щодо наступних проблемних питань англійською мовою:

1. The profession of an interpreter (translator): difficulties and perspectives.
2. International cooperation: Ukraine – the European Union.
3. Are you interested in science? What are these fields / areas?
4. What are the perspectives of cooperating with China? In which branches?
5. Have you ever chanced to have (advanced) language practice abroad? In which countries? Share your experience.

4. Структура перевірки знань

Загальна кількість становить 27 завдань різної ступені складності за вибором вступника.

Основними принципами перевірки знань з англійської мови стають:

- знання абітурієнта з орфографії англійської мови;
- знання абітурієнта з граматики англійської мови (правильне використання граматичних форм іменників, дієслів, прикметників, дієприкметників, прийменників, прислів'я, артиклів);
- знання синтаксису англійської мови;
- знання лексичних одиниць та сталих виразів англійської мови;
- вміння адекватно перекладати англійськомовні тексти українською мовою;
- опора на базові знання вступників, які вони одержали в курсі вивчення англійської мови у попередньому закладі освіти / на попередньому ступені навчання;
- використання позапрограмного матеріалу;
- цілісний характер завдань, що торкається одночасно як знання мови, так і знання літератури, історії та географії країни, мова якої вивчається;
- тематичний принцип вибудовування контрольних завдань;
- аналітичний підхід до соціокультурних явищ – адекватно розуміти та інтерпретувати соціокультурну інформацію;
- розпізнання та розуміння країнознавчих реалій, формул мовленнєвого етикету; лексики, що позначає звичаї, традиції, у текстах;
- знання культури, побуту, духовних цінностей, історії та географії країни, мова якої вивчається;
- володіння основними нормами та правилами вербальної і невербальної поведінки;
- орієнтація на заочне співробітництво експерта з учасником тестування, що повинно проявитися в чуйній і об'єктивній оцінці його роботи.

Час виконання академічних завдань – 2 академічні години (90 хвилин).

Оцінювання тестування проводиться за розробленою методикою:

Контрольні завдання складаються з трьох комплексів:

I Комплекс – питання з граматики англійської мови (25 питань);

II Комплекс – висловлювання своєї думки англійською мовою стосовно проблемних ситуацій;

III Комплекс – анотований переклад прочитаного англомовного тексту українською мовою в письмовій формі.

Абітурієнту запропоновано відповісти на 3 запитання з 25 (I Комплекс). Кожна повна правильна відповідь оцінюється в 30 балів (повна правильна відповідь – 30 балів, неповна відповідь 20 балів, неправильна відповідь – 0 балів); загальна кількість балів за 3 повних правильних відповідей становить 90 балів.

II Комплекс передбачає висловлювання думки англійською мовою на одну із 5-ти запропонованих мовленнєвих ситуацій. За повну коректну відповідь надається 50 балів (повна коректна відповідь – 50 балів; повна за змістом відповідь, яка містить 1 – 2 лексичні, 1 – 2 граматичні, 1 – 2 фонетичні та 1 – 2 стилістичні помилки, оцінюється в 30 балів; неповна за змістом відповідь, яка містить більш, ніж 2 лексичні, 2 граматичні, 2 фонетичні та 2 стилістичні помилки, оцінюється в 0 балів).

Максимальний бал за завдання III комплексу (читання англомовного тексту й анотований переклад прочитаного тексту українською мовою в письмовій формі) становить 60. Повна коректна відповідна до змісту прочитаного тексту відповідь оцінюється в 60 балів; повна за змістом прочитаного тексту відповідь, яка містить 1 – 2 лексичні, 1 – 2 граматичні, 1 – 2 орфографічні та 1 – 2 стилістичні помилки, оцінюється в 40 балів; неповна за змістом прочитаного тексту відповідь, яка містить 1 – 2 лексичні, 1 – 2 граматичні, 1 – 2 орфографічні та 1 – 2 стилістичні помилки, оцінюється в 30 балів; повна за змістом прочитаного тексту відповідь, яка містить більш, ніж 2 лексичні, 2 граматичні, 2 орфографічні та 2 стилістичні помилки, оцінюється в 20 балів; неповна за змістом прочитаного тексту відповідь, яка містить більш, ніж 2 лексичні, 2 граматичні, 2 фонетичні та 2 стилістичні помилки, оцінюється в 0 балів.

Сумарна кількість балів за завдання I – III комплексів складає Ваш рейтинг. Найвищий рейтинг – 200 балів. Мінімальний прохідний бал – 100. Бали, які Ви отримаєте, визначаються за таблицею:

Завдання I – III комплексів:

Кількість правильних відповідей	Максимальна кількість балів
<i>I Комплекс</i>	
1	30
2	60
3	90
<i>II Комплекс</i>	
1	50
<i>III Комплекс</i>	
1	60
Всього	200 балів

Абітурієнт, який отримав 100 балів (і / або більше), є **рекомендованим** до зарахування у заклад вищої освіти. Абітурієнт, який отримав менш, ніж 100 балів, є **нерекомендованим** до зарахування у заклад вищої освіти.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей вступника
Низький	0–99 балів	Вступник не усвідомлює зміст питань, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність умінь міркувати. Припускається значної кількості лінгвістичних помилок.
Задовільний	100–145 бали	Відповіді на питання носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінь міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання. Припускається певних лінгвістичних помилок.

Достатній	146–179 бали	У відповідях на питання допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Вступник демонструє розуміння лінгвістичного матеріалу на рівні аналізу властивостей.
Високий	180–200 бали	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь. Його відповіді свідчать про розуміння матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень. Зміст, логічна побудова і лінгвістичне оформлення мовлення вступника відповідають стилістичним нормам, вирізняється лексичним багатством та різноманітністю граматичних форм і конструкцій.

6. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Лексикологія

1. Гороть Є.І. Лексикологія сучасної англійської мови. *Курс лекцій*. Луцьк, 2018. 144 с.
2. Гороть Є.І. Notes on Modern English Lexicology. *Нариси з лексикології сучасної англійської мови*. Луцьк, 2018. 372 с.
3. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця, 2018. 528 с.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава, 2019. 711 с.
5. Jackson H. Words and their meaning. New York, 2018. 279 p.

Граматика

1. Верба Л.Г., Верба Г.В. Граматика сучасної англійської мови. Довідник: Мова англ., укр. Київ, 2018. 352 с.
2. Голіцинський Ю.Б. Граматика: збірник вправ. Київ, 2018. 544 с.
3. Негрівода О.О. Практична граматика англійської мови. Безособові форми дієслова : навчальний посібник. Одеса, 2020. 203 с.
4. Raymond Murphy. English Grammar in Use: fifth edition. Cambridge University Press, 2019. 380 p.
5. Ajay Chaudry Putting Children First: How Low-wage Working Mothers Manage Child Care. – Russell Sage Foundation Publications, 2018. 341 p.

5. Azar B. S., Azar D. A. Fundamentals of English Grammar. Prentice Hall Regents, 2018. 300 p.

6. Azar B. S., Azar D. A. Understanding and using English Grammar. Prentice Hall Regents, 2018. 250 p.

Перекладознавство

1. Білоус О.М. Теорія та технологія перекладу. *Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень*. Кіровоград, 2018. 200 с.

2. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів, 2018. 100 с.

3. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Ч. 1. Київ, 2018. 316 с.

4. Корунець І.В. Принципи і способи передачі українських особових і географічних назв англійською мовою. *Мовознавство*. 2019. №3 (159). С. 13–16.

5. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця, 2019. 448 с.

6. Паламар Л.М., Канавець Г.И. Мова ділових паперів. Київ, 2019. С.15 – 50.

7. Шмігер Т. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя. *Підручник*. Київ: Смолоскип, 2019. 442 с.

8. Шмігер Т. Перекладознавчий аналіз – теоретичні та прикладні аспекти : давня українська література сучасними українською та англійською мовами. *Монографія*. Львів, 2018. 510 с.